

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan lausunto Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategiasta ja -verkosta
749/00.01.02.00/2022

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 11.05.2023 § 29

Lisätiedot	Kehittämiskoordinaattori Heli Aalto Puh. 013 330 7908
Päätösehdotus	Kehittämiskoordinaattori Aalto Heli: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta päättää antaa palvelustrategiasta ja -verkosta liitteenä olevan lausunnon.
Päätös	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta hyväksyi lausunnon seuraavilla muutoksilla: - Kohtaan 1. lisätään ”Digiosattomuus ja digituen saaminen lähipalveluna tulee ottaa huomioon strategiassa laajasti mutta erityisesti ikäihmisten osalta.” - Lisätään taulukkoon Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn lasten kohtaan neuvolapalvelujen lisäksi ”kouluterveydenhuollon palvelut”. - Lisätään kohta 7. ”Lautakunta korostaa, että henkilöstö on palvelutuotannon tärkein voimavara ja sen saatavuus ja pysyvyys on turvattava työhyvinvointia vahvistamalla. Lisäksi työterveyshuollon roolia henkilöstön terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisessä tulee vahvistaa ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa lisätä.” - Lisätään kohta 8. ”Lautakunta nostaa ikäihmisten toimintakyvyn edistämisen (laajasti käsitettynä) yhdeksi palvelustrategian tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeisimmäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osa-alueeksi, erityisesti strategiaan sisältyvien asumisen tavoitteiden kannalta.” - Poistetaan kohdasta 1. ”haavoittuvassa asemassa olevat” koska sama riski koskee kaikkia kellä ole liikkumismahdollisuuksia. - Lisätään taulukkoon Mielenterveyden edistämisen lasten ja nuorten kohtiin ”perheille annettava varhainen tuki” Muutettu lausunto on pöytäkirjan liitteenä.
Selostus	Tulevaisuuslautakunta päätti kokouksessaan 12.4.2023 § 41 pyytää hyvinvointialueen toimielimiltä lausuntoa palvelustrategiasta 2.5.2023

mennessä. Kokouksessaan 26.4.2023 § 48 Tulevaisuuslautakunta päätti jatkaa lausuntoaikaa 16.5.2023 saakka.

Tausta ja valmistelun eteneminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 11 § edellyttää hyvinvointialueen laativan taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana hyvinvointialuestrategiaa. Palvelustrategiassa hyvinvointialueen tulee päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi hyvinvointialue asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä kustannusvaikuttavuus.

Palvelustrategian hyväksyminen tulee olemaan hyvinvointialueen tärkein päätös, jolla määritetään kokonaisuutena, miten palvelut jatkossa toteutetaan ja mihin suuntaan niitä alueella kehitetään. Päätöksellä on vaikutusta palvelujen saatavuuteen, saavutettavuuteen, henkilöstöön, talouteen ja investointien suuntaamiseen. Palvelustrategia on muutosohjelma hyvinvointialuestrategian tavoitteiden toteuttamiseksi resurssit (henkilöstö ja talous) huomioiden.

Palvelustrategian valmistelu on edennyt tulevaisuuslautakunnan 13.12.2022 asettaminen askelmerkkien mukaisesti. Tulevaisuuslautakunnan 15.3.2023 pöytäkirjaan on koottu kattavasti käsittelyvaiheet siihen saakka.

Palvelustrategian valmistelussa on hyödynnetty laajasti mm. Kohti hyvinvointialuetta -kiertueella asukkailta saatua palautetta ja asukaskyselyn tuloksia, henkilöstön näkemyksiä strategisten tavoitteiden toteuttamisesta, hanketyössä tehtyjä selvityksiä ja havaintoja sekä laajaa tietopohjaa mm. palvelutarpeista ja henkilöstön saatavuudesta.

Palvelustrategiavalmistelun runkona toiminutta palvelukonseptia on käsitelty kattavasti mm. henkilöstöinfossa ja vaikuttamistoimielimissä ja siten kerätty palautetta ja havaintoja jo varhaisessa vaiheessa valmistelun aikana. Jatkovalmisteluun on osallistunut projektiryhmien lisäksi kattavasti toimialueiden johtoa ja asiantuntijoita.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta on käsitellyt palvelustrategiamateriaalia iltakoulussaan 11.4.2023 ja kokouksessaan 13.4.2023. Lausunnossa oli tarkoitus huomioida vaikuttamistoimielinten kannanotot (mm. vammaisvaikutukset), mutta tämä ei ole mahdollista aikataulullisista syistä.

Palvelustrategialuonnos

Uudistumisen keskeisenä poikkileikkaavana teemana on perustason palveluiden turvaaminen ja vahvistaminen. Palvelustrategialuonnoksen mukaisesti palvelutuotantoa uudistamalla pyrimme turvaamaan

perustason palvelujen saatavuuden, toimivat hoitoketjut ja tasapainoisen palvelutuotannon koko hyvinvointialueella, mikä on edellytys myös laajan päivystyksen keskussairaalan toiminnalle.

Palvelustrategialuonnoksessa esitetään neljä keskeistä päämäärää uudistumiselle, jotka ovat

- 1) Asiakas: Palvelujen saatavuus paranee, palveluihin pääsy on nopeampaa ja yhteydensaanti helpottuu.
- 2) Toiminta: Palvelujen vaikuttavuus, laatu ja jatkuvuus paranevat, integraatio vahvistuu ja painotusta siirretään ennaltaehkäisevään työhön.
- 3) Talous: Toiminta on taloudellisesti kestäväällä pohjalla.
- 4) Henkilöstö: Hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö.

Näiden päämäärien alle on valmisteltu yhteensä 13 tavoitetta päämääriin pääsemiseksi. Asiakirjassa esitetään lisäksi toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.

Palvelustrategialuonnoksen yksi keskeinen asia on toimiva ja monikanavainen asiakasohjaus. Asiakas voi ottaa yhteyttä hänelle sopivimmalla tavalla, asiakkaan tarpeet selvitetään heti ja varmistetaan, että asiakas saa tarpeensa mukaista apua ja palvelua. Lisäksi huomioidaan pitkäaikaisasiakkaat ja varmistetaan hoidon jatkuvuus.

Toinen keskeinen ajatus on se, että sama palvelu voi olla tarjolla toisaalla sosiaali- ja terveysasemalla, toisaalla kotiin vietävänä palveluna, toisaalla liikkuvana palveluna sekä sähköisenä palveluna, väestön palvelutarpeen mukaisesti.

Palveluja tuotetaan eri tavoin siten, että otetaan huomioon asiakkaan tarve ja kyky käyttää erilaisia palvelumuotoja. Palveluverkko on monikanavainen, yhdenvertainen ja dynaaminen. Alueen palvelut muuttuvat, kun väestön palvelutarve muuttuu. Monikanavainen palveluverkkomme koostuu sähköisistä palveluista, kotiin annettavista palveluista, liikkuvista palveluista, sosiaali- ja terveysasemilla annettavista palveluista sekä keskitetysti hyvinvointialueella tai Itä-Suomen yhteistoiminta-alueella annettavista palveluista.

Kriittinen menestystekijämme on henkilöstön riittävyys. Sitä tuetaan mm. merkittäväillä panostuksilla sähköisiin palveluihin, panostamalla laajan palvelun sote-asemiin ja muilla tuottavuuden lisääntymiseen tähtäävillä toimilla sekä keventämällä palvelurakennetta. Nämä keinot hillitsevät myös kustannusten kasvua, mikä yhdessä maltillisten kiinteistöinvestointitarpeiden kanssa auttaa tasapainoisen talouden saavuttamisessa.

Palvelujen saatavuutta, saavutettavuutta ja oikea-aikaisuutta pyritään luonnoksessa parantamaan usein eri keinoin, mm. vahvat laajan palvelun sote-asetat, digisotakeskus, omatoimiset sähköiset palvelut, liikkuvat palvelut, keskitetty asiakasohjaus sekä hoidon ja palvelun jatkuvuuden malli.